

Område av riksintresse för friluftsliv i Västra Götalands län

Namn: Göta älv - delområdet Vänersborg-Trollhättan	Datum: 2016-11-14
	Områdesnummer: FO 11:1
Kommun: Vänersborg, Trollhättan	Kommunnummer: 1487, 1488
Riksintresset berör flera kommuner: Delområdet berör kommunerna Vänersborg och Trollhättan, vilket kräver mellankommunala överväganden och samordning för att säkra riksintressets värden.	
Area: 982 ha, varav 558 ha land och 424 ha vatten.	
Huvudkriterier: • Områden med särskilt goda förutsättningar för berikande upplevelser i natur- och/eller kulturmiljöer. • Områden med särskilt goda förutsättningar för vattenanknutna friluftaktiviteter och därmed berikande upplevelser.	
Stödkriterier: • intresseväckande naturvärden • intresseväckande kulturvärden • tilltalande landskapsbild (tilltalande perspektiv och utblick över landskap och vatten m.m.) • omväxling (variation i fråga om topografi, fördelning mark/vatten vegetation, kulturprägel m.m.) • särprägel (en för regionen avvikande naturföreteelse; storslagen natur) • vatten med god tillgång på fisk • vattenanknutna friluftaktiviteter • naturvärden som kan bestå även vid ökad besöksfrekvens • tållighet mot slitage i de delar som förväntas bli intensivt utnyttjade • förutsättningar för att vårda området (både ekonomiska och naturgivna förutsättningar) • förekomst av brukningsvägar, stigar, vandringsleder m.m. • möjligheterna att komma till och in i området samt vistas i eller i anslutning till området. Exempelvis kommunikation (förekomst eller möjlighet) till och från ett område (buss, bil, tåg, båt, cykel)	
Friluftaktiviteter: Exempel på aktiviteter är vandring, strövande, promenader, båtliv, kanot, paddling, naturupplevelser, naturstudier, kulturupplevelser, fritidsfiske, löpning, geocaching och fågelskådning.	

Beskrivning av områdets värden:

Göta älv från Vänersborg till Trollhättan:

Delområdet sträcker sig från Dalbobron i Vänersborg, via Vassbotten, Karls grav, Brinkebergs sluss och vidare söderut förbi Trollhättans stad med fallområde och slussar. Delområdet slutar strax före naturreservatet Åkerström där älven skär ned i en djup förkastning med Nyckelberget på den nordvästra sida och Utkiken i den sydöstra. Från Vätern till Göteborg faller älven ca 44 m och de mest dramatiska höjdskillnaderna är i Vargön på ca 4 – 5 m och i Trollhättan med ca 32 m.

Älven är särskilt sommartid en välfrekventerad vattenled både för inhemsk och internationell båtutrustning. Särskilda gästhamnar finns i såväl Vänersborg som Trollhättan. Vid slussområdena finns skyltinformation, kiosker och cafeterior. Stora mängder gods transporteras med båtar under hela året, varav en fjärdedel uppges vara oljor och kemikalier.

Mellan viken Vassbotten och älvfåran går båttrafiken i en gräv kanal som kallas Karls grav. Vid Brinkebergs sluss och utmed den västra sidan av älven finns fina ekskogsmiljöer med inslag av många andra lövträd. Här ligger också Onsjö som är en herrgårdsmiljö som numera är golfbana. På den östra sidan dominerar åkermark men närmare Trollhättan upptas området av industrier. I höjd med Stallbackabron breder älven ut sig och här finns flera lövträdklädda öar och grunda vassbevuxna stränder.

Särskilt utmärkande för den här delen av älven är Trollhättefallen där det ibland sker fallpåsläpp som drar till sig många besökare. Vidare är omgivningarna utmed trafikkanalen och slussområdet i Trollhättan populära besöksmål och här är topografin mycket varierad med många vandringsleder, promenadstråk och med en storslagen utsikt från berget Koparklinten.

Förutsättningar för bevarande och utveckling av områdets värden:**1. Åtgärder för att bevara områdets värden:**

Landskapsvårdande insatser bör utföras i områden som växer igen och i kulturhistoriskt intressanta områden (förslagsvis upprättas en långsiktig plan för skötsel om inte detta redan finns). Lägerplatser, sopmajor och andra anläggningar bör skötas löpande och underhållas så att anläggningarna är fräscha och attraktiva. Leder och andra gångstråk bör underhållas.

2. Åtgärder som påtagligt kan skada områdets värden:

Tillgängligheten från land får inte försämrats och vattendraget måste kunna utnyttjas också i framtiden av fritidsbåtar. Förändringar i landskapet, som medför förfulande av landskapsbilden, bör undvikas. Det är viktigt att den visuella kontakten mellan vattendrag och landområde kan bestå. Hög vattenkvalitet är av betydelse för bl. a. fritidsfisket.

3. Utveckling av områdets värden:

Skyltar som beskriver de värden som finns i området, kopplat till ett hållbart friluftsutövande. Behåll/ utveckla kollektivtrafiken till området.

Planering och säkerställande:**Naturreservat:**

Åkerström, Ryrbäcken, Älvrummet.

Stora delar av området omfattas av generellt strandskydd.

Områdets huvuddrag:

Göta älv med Nordre älv utgör en attraktiv och välbesökt vattenled och är Sveriges största älv sett till vattenmängd som passerar. Ett stort antal turister färdas, främst sommartid, längs älven i såväl mindre fritidsbåtar som i de större kanalbåtarna.

Landskapsbilden längs älven är omväxlande med dramatisk topografi. Trollhättans fall- och slussområde i övre delen är ett turistmål av internationell betydelse. Området söder om

Trollhättan präglas av en djupt nedskuren kanjon. Den kantas av utsiktsplatser som ger en magnifik utsikt över dalgången. Området är av stor betydelse för båtsport som del i förbindelsen Västerhavet – Väneren - Göta kanal – Vättern – Östersjön.

Områdets avgränsning:

Området som är indelat i fyra delområden sträcker sig som helhet från Dalbobron i Vänersborg vid Vänerens sydspets till de yttre skären och öarna i Nordre älvs estuarium ca 5 km väster om fastlandet. Delområde 1 sträcker sig ner till Åkerström. Förutom älven ingår stränder och landområden i varierande bredd utmed stränderna inom det så kallade älvrummet.

Andra riksintressen som berörs:

RI Naturvård:

Göta och Nordre älvs dalgångar, NRO14122

RI Kulturmiljövård:

Trollhättans sluss- och kanalområde, KP23; Västra Tunhem och Karls grav, KP68.

Delar av området omfattas av geografiska bestämmelser enligt 4 kap Miljöbalken (MB). Vilket bland annat innebär att exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön får komma till stånd i detta område endast om det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdets natur- och kulturvärden.

Övrigt underlag:

-

Referenser:

Bergqvist, Erik. 1976-77: Göta älvs dalgång (geovetenskapligt underlagsmaterial för planering av landskaps och naturvård i Göta älvs dalgång i Älvsborgs län). Länsstyrelsen i Älvsborgs län 1984:3.

Fiskeriverket, beslut 1988-04-11: Rörande Områden av riksintressen för yrkesfisket, områden av särskilt intresse för fritidsfisket samt områden av särskilt intresse avseende arter och stammar av fisk.

Fredén, C. 1984: *Beskrivning till jordartskartan Vänersborg SO*. Sveriges geologiska undersökning, ser. Ae nr 48.

Fredén, C. 1986: *Beskrivning till jordartskartan Göteborg NO*. Sveriges geologiska undersökning, ser. Ae nr 40.

Hergqvist, E. 1976-77: *Göta älvs dalgång (geovetenskapligt underlagsmaterial för planering av landskaps- och naturvård i Göta älvs dalgång i Älvsborgs län)*. Länsstyrelsen i Älvsborgs län 1984:3.

Länsstyrelsen. 1976: Natur i Älvsborgs län. s 318, 327, 330-332, 338, 340-346, 355, 356, 360.

Göta älvs vattenvårdsförbund. Rapporter avseende vattendragskontroll. Års-redovisning.

Lundh, J. 1985: Laxbeståndet i Göta och Nordre älv med biflöden. Fiskenämden.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. Göta älvs dalgång. Geovetenskapligt underlagsmaterial för planering av landskaps- och naturvård, Göta älvs dalgång inom Älvsborgs län. 1984:3

Länsstyrelsen 1994: *Värdefulla odlingslandskap i Älvsborgs län*. Länsstyrelsen i Älvsborgs län 1994:5.

Länsstyrelsen Västra Götaland; www.lansstyrelsen.se/vastragotaland

Naturvårdsverket 1996: *Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet*. Stockholm.

Stenström, J. 1997: Naturinventering Trollhättan: Göta älv, Ryrbäcken, Brandsbo, Öresjö.

Trollhättans kommun och Länsstyrelsen.

Trollhättans kommun, 1992: Naturvårdsplan Trollhättans kommun.

Förutsättningar att behålla upplevelsevärden

Nedan följer exempel på åtgärder och verksamheter som kan skada värdena för friluftslivet:

- Åtgärder eller verksamheter som bidrar till försurning eller övergödning samt vandringshinder.

- Exploatering (bostadsbebyggelse/permanent eller fritidshusbebyggelse, industrianläggningar)
- Barriärskapande verksamheter (vägbyggen)